

«Στην Cochabamba δεν πουλιέται ρε κουφάλες το νερό»

David Solnit * (Μετάφραση: Μίνα Κωστοπούλου)

Αν υπάρχει σήμερα μια παγκόσμια σταθερά που δεν γνωρίζει σύνορα, αυτή είναι η σταθερά του καπιταλιστικού κέρδους. Κάθε κομμάτι της ζωής υποβάλλεται στους νόμους της καπιταλιστικής συσσώρευσης. Την ίδια στιγμή όμως αναπτύσσονται και οι αντιστάσεις στην συγκεκριμένη επέκταση. Αντιστάσεις που ταυτόχρονα με την «άμυνα» ενάντια στον νεοφιλελεύθερο κανιβαλισμό μετασχηματίζουν τα όρια του εφικτού. Δείχνουν ότι η κυριαρχία του κέρδους δεν μπορεί να είναι αιώνια ούτε αποτελεί φυσικό κανόνα.

Μία τέτοια ιστορία ξετυλίχτηκε πριν από μερικά χρόνια στη Βολιβία. Μία ιστορία αντίστασης απέναντι στην ιδιωτικοποίηση του νερού. Μια ιστορία από την οποία έχουμε να μάθουμε πολλά. Γι αυτό το λόγο, σήμερα που είναι παγκόσμια μέρα για την προστασία του νερού σαν ένα πρώτο κομμάτι, διαλέξαμε αποσπάσματα από ένα κείμενο που παρουσιάζει τον «πόλεμο του νερού» και τη συνέχεια του.

barikat

Μνήμες από τη Βολιβία: Ο πόλεμος για το νερό, ο πόλεμος για το κλίμα και η αλλαγή από τα κάτω

Την άνοιξη του 2000 ο λαός της Cochabamba στη Βολιβία εξεγέρθηκε ενάντια στην ιδιωτικοποίηση του νερού, πιέζοντας την αμερικανική εταιρεία Bechtel και τη νεοφιλελεύθερη βολιβιανή κυβέρνηση να υποχωρήσουν. Το κίνημα «άνοιξε» ένα νέο πολιτικό χώρο στη Βολιβία, οδηγώντας στο πιο δυναμικό, ριζοσπαστικό και οραματικό μαζικό κίνημα στον πλανήτη.

(...)

Σιάτλ 1999 και πόλεμος για το νερό στη Βολιβία

Ο «Πόλεμος του Νερού» στη Βολιβία ξεκίνησε -μετά τη διακοπή στο Σιάτλ του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, λόγω των μεγάλων διαδηλώσεων- το Νοέμβριο-Δεκέμβριο 1999, και κλιμακώθηκε τον Απρίλιο του 2000, όταν χιλιάδες από εμάς, επενέβησαν για να εμποδίσουν τις συνεδριάσεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και της Παγκόσμιας Τράπεζας.

Οι κινητοποιήσεις στην Cochabamba υπήρξαν πολύ πιο έντονες από ότι στο Σιάτλ, αλλά και στις δύο περιπτώσεις ο λαός ξεσηκώθηκε δυναμικά ενάντια στον εταιρικό-παγκοσμιοποιημένο καπιταλισμό [...].

Ο Oscar Olivera δούλεψε σε εργοστάσιο υποδημάτων και κατέστη ένας εκ των ηγετικών μορφών του συνδικάτου του, καθώς ήταν εκπρόσωπος, αλλά και βασικός διοργανωτής του «Συνασπισμού για τη Προστασία του Νερού και της Ζωής» [Coordinadora de Defensa del Agua y de la Vida]. Ο συνασπισμός είχε κυρίαρχη παρουσία στα κινήματα και τις στρατηγικές που κέρδισαν τον «πόλεμο» για το νερό και που οδήγησαν σταδιακά στην κατάρρευση της κυβέρνησης.

Ο Oscar είναι ο πιο οξυς επικριτής του πρώην συναγωνιστή του, του Eno Morales, και μια από τις πιο δυνατές φωνές παγκοσμίως, όσον αφορά στην οργάνωση της αλλαγής από τα κάτω, βασισμένη στην καθημερινή εμπειρία και πρακτική.

Ο Oscar εξηγεί το τι περιελάμβανε ο νόμος των ιδιωτικοποιήσεων, που προκάλεσε μαζικές λαϊκές αντιστάσεις: «Το 1999 και το 2000 –αφού είχαν ιδιωτικοποιηθεί πολλές επιχειρήσεις, και κυρίως ορυχεία- οι διεθνείς οργανισμοί, η Παγκόσμια Τράπεζα και οι κυβερνητικές μαφίες, επιχείρησαν να πάρουν το νερό μας. Όταν ο νόμος 2029 πέρασε στις 29 Οκτωβρίου του 1999, μόνο ο μισός πληθυσμός της Cochabamba είχε σύνδεση με το κεντρικό σύστημα υδροδότησης. Πολλοί άλλοι είχαν πρόσβαση στο νερό από συνεταιριστικές επιχειρήσεις, που είχαν δημιουργηθεί σε κάθε γειτονιά [barrio], ώστε να καλύπτονται οι ανάγκες της κοινότητας. Ο νόμος 2029 απαιτούσε τα αυτόνομα συστήματα νερού να παραδοθούν, χωρίς αποζημίωση στους ανθρώπους που έδωσαν χρόνο και χρήματα για να τα χειρίζονται. Η νομοθεσία, δε, περιελάμβανε ως και τα συστήματα που είχαν εγκατασταθεί στα σπίτια των κατοίκων και ζητούσε από τους ίδιους να λάβουν άδεια, ώστε να μπορούν να συλλέγουν το νερό της βροχής».

Όταν ενεργοποιήθηκε ο νόμος για το νερό, βγήκαν στην επιφάνεια λεπτομέρειες για τη συμφωνία της κυβέρνησης με ένα κονσόρτσιουμ ιδιωτικών εταιρειών.

Ο Olivera έγραψε: «Χειρότερο από το νόμο 2029 ήταν το 40ετές συμβόλαιο με την Aguas del Tunari, ώστε η τελευταία να διαχειριστεί το σύστημα υδροδότησης της Cochabamba. Η αμερικανική Bechtel Corporation είχε πλειοψηφικό μερίδιο στην Aguas del Tunari. Σε κάποιες περιπτώσεις, οι λογαριασμοί νερού των κατοίκων εκτινάχθηκαν ως 300%. Ένας συνταξιούχος ή ένας δάσκαλος με μηνιαίο εισόδημα 80 δολαρίων ήταν πιθανό να έβλεπε το λογαριασμό του στα 25 δολάρια το μήνα, από 5 δολάρια προηγουμένως. Οι άνθρωποι βλέπουν το νερό ως κάτι πολύ ιερό. Το νερό είναι δικαίωμα για όλους μας, όχι κάτι προς πώληση».

Ύστερα από τα κινήματα για το νερό, ο λαός της Βολιβίας αγωνίστηκε το 2003 στον «Πόλεμο για το Φυσικό Αέριο», διεκδικώντας το βολιβιανό πετρέλαιο και αέριο από τις πολυεθνικές. Ο αγώνας κερδήθηκε. Η κυβέρνηση απάντησε στις μαζικές διαδηλώσεις με σφαίρες, τραυματίζοντας και σκοτώνοντας πολλούς. Τότε ο λαός ξεσηκώθηκε και έδιωξε τον πρόεδρο Gonzalo «Goni» Sanchez de Lozada, ο οποίος διέφυγε στις ΗΠΑ, όπου παραμένει.

Δύο χρόνια αργότερα, ο Eno Morales εξελέγη πρόεδρος της Βολιβίας, και μαζί με το κόμμα του άλλαξε και περιέπλεξε τον ρόλο των κοινωνικών κινημάτων [...].

Πόλεμοι για το Κλίμα: Παγκόσμια Κοινωνικά Κινήματα vs Καπιταλισμός

«Είμαστε εδώ σήμερα επειδή οι κυβερνήσεις παγκοσμίως δεν μπόρεσαν να συμφωνήσουν στην Κοπεγχάγη [Δεκέμβριος 2009] σε ένα πλαίσιο δράσης για την κλιματική αλλαγή. Ο καπιταλισμός εμπορευματοποιεί τα πάντα. Αναζητά τη συνεχή επέκτασή του. Το σύστημα πρέπει να αλλάξει. Πρέπει να διαλέξουμε ανάμεσα στην αλλαγή και το θάνατο. Ο καπιταλισμός είναι ο νούμερο ένα κίνδυνος για την ανθρωπότητα».

Αυτό δήλωσε ο πρόεδρος Eno Morales, στην τελετή έναρξης της Παγκόσμιας διάσκεψης των Ανθρώπων για την Κλιματική Αλλαγή και τα Δικαιώματα της Μητέρας Γης.

Σήμερα [το 2010] η πρωταρχική διαμάχη ανάμεσα στα παγκόσμια κοινωνικά κινήματα και τον καπιταλισμό αφορά το περιβάλλον και το κλίμα. Όταν 170 ηγετικές φιγούρες βρέθηκαν τον περασμένο Δεκέμβριο στην Κοπεγχάγη και «υποχρέωσαν» το 15ο ετήσιο meeting του ΟΗΕ να διευθετήσει την κλιματική αλλαγή, οι ΗΠΑ και άλλες πλούσιες χώρες αγνόησαν τα πιο φτωχά έθνη του πλανήτη, εκείνα τα οποία πλήττονται περισσότερο από τα περιβαλλοντικά προβλήματα. Ούτε τα προσχήματα δεν ελήφθησαν υπόψη, και οι ρυπαίνοντες τον πλανήτη κατάφεραν μέσω της λεγόμενης Συμφωνίας της Κοπεγχάγης να εξασφαλίσουν ότι η ρύπανση του περιβάλλοντος από τις πλούσιες χώρες, ούτε θα ρυθμιστεί, ούτε θα εμποδιστεί. Η συμφωνία της Κοπεγχάγης κατέστησε ξεκάθαρο ότι ο ΟΗΕ δεν θα λύσει το πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής και οι πλούσιες χώρες θα έχουν το δικαίωμα να αρνηθούν οποιαδήποτε ρεαλιστική λύση.

Οι διαδηλώσεις που υποκινήθηκαν από χιλιάδες κόσμου αντιμετώπισαν βαριά καταστολή από την αστυνομία της Δανίας, αλλά συνέβαλαν στη δημιουργία εναλλακτικών φόρουμ. Η Βολιβία ήταν μια από τις ελάχιστες χώρες που καταψήφισε τη συμφωνία της Κοπεγχάγης. Η κυβέρνηση Morales συμμάχησε με τα κινήματα σε όλο των κόσμο και ανά την Ευρώπη, και ο ίδιος ο Morales διακήρυξε ρητά μια αντικαπιταλιστική θέση, πιο ριζοσπαστική από πολλές από τις περιβαλλοντικές οργανώσεις.

Στον απόηχο της Κοπεγχάγης, ο Βολιβιανός πρόεδρος ανακοίνωσε ότι η Cochabamba θα διοργάνωνε τον Απρίλιο του 2010 μια Παγκόσμια διάσκεψη των Ανθρώπων για την Κλιματική Αλλαγή και τα Δικαιώματα της Μητέρας Γης. Προσκάλεσε ακτιβιστές και κυβερνήσεις από όλο τον κόσμο και 30 χιλιάδες άνθρωποι παραβρέθηκαν εκεί από τη Βολιβία, τη Λατινική Αμερική και όλο τον κόσμο, από κοινού με κυβερνητικούς απεσταλμένους. Αν και τα κυρίαρχα media των ΗΠΑ αγνόησαν πλήρως το γεγονός, η διάσκεψη ήταν επιτυχημένη και έδωσε ένα εναλλακτικό βήμα για τη διαχείριση της κλιματικής αλλαγής.

Η κυβέρνηση «έκλεισε» όλα τα ξενοδοχεία της πόλης για τους συμμετέχοντες, πληρώνοντας ακόμη τα έξοδα μετακίνησης των ακτιβιστών με αεροπλάνο από τη Νέα Υόρκη. Για όσους δεν μπορούσαν να πληρώσουν τη διαμονή τους, υπήρχε η δυνατότητα δωρεάν διαμονής σε στρατώνες. Οι στρατηγοί της Βολιβίας συμμετείχαν εξίσου με μαθητές από τοπικά σχολεία, που μιλούσαν αγγλικά. Ένα ιδιωτικό πανεπιστήμιο στην Τικίραγια, έξω από την Cochabamba έδωσε το χώρο, ώστε να γίνει η διάσκεψη.

Η τελετή έναρξης έλαβε χώρα στο αθλητικό στάδιο. Αποτελούνταν από ένα μάλγαμα αριστερών, αριστεριστών και κινημάτων, με σημαίες διαφορετικών εθνικοτήτων να κυματίζουν ενδιάμεσα όπως στο Παγκόσμιο Κοινωνικό Φόρουμ. Ομάδες χορού ιθαγενών με πανέμορφα κοστούμια χόρευαν μέσα στο στάδιο, ενώ ένστολοι στρατιώτες προχωρούσαν με βηματισμό. Ο Morales, συνοδευόμενος από αξιωματούχους και εκπροσώπους του κινήματος έκανε μια δραματική είσοδο και επιθεώρησε τα στρατεύματα. Ακολούθησαν ώρες ομιλιών, που διέκοπταν χοροί και παραδοσιακά τραγούδια.

Η Διακήρυξη των Πολιτών της Cochabamba προέκυψε μέσα από 17 ομάδες εργασίας στη διάσκεψη για την κλιματική αλλαγή, ενώ προέκυψε και ένα διεθνές συνεργατικό δίκτυο, το Παγκόσμιο Κίνημα των Ανθρώπων [World Peoples Movement], που περιελάμβανε και κυβερνήσεις και κοινωνικά κινήματα. (...)

ΥΓ: Τον τίτλο δανειστήκαμε από το τραγούδι των Social Waste "Στη γιορτή της Ουτοπίας"

*μέλος του κινήματος για την κλιματική δικαιοσύνη στη Δύση - Mobilization for Climate Justice West

πηγή: upsidedownworld.org, Ιούλιος 2010